# Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2012, sp. zn. 7 Tdo 303/2012, ECLI:CZ:NS:2012:7.TDO.303.2012.1

**Číslo:** 6/2014

**Právní věta:**

Mimořádnost snížení trestu odnětí svobody ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku musí spočívat v takových okolnostech případu nebo poměrech pachatele, které jsou alespoň v nějakém směru neobvyklé a výjimečné do té míry, že ani trest na samé dolní hranici trestní sazby není způsobilý vyjádřit jejich význam. Pokud jde o výrazně nepřiměřenou délku řízení, je možné dosáhnout její kompenzace především prostřednictvím § 58 odst. 1 tr. zákoníku, neboť taková délka řízení má povahu okolnosti případu podle tohoto ustanovení. Přitom pojem „okolnosti případu“ podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku nelze ztotožňovat s pojmem „okolnosti, za kterých byl čin spáchán“ podle § 39 odst. 2 tr. zákoníku. Vzhledem k tomu, že § 39 odst. 3 tr. zákoníku ukládá soudu přihlédnout při stanovení druhu a výměry trestu mimo jiné k době, která uplynula od spáchání trestného činu, a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu, je třeba výrazný časový odstup od spáchání činu a nepřiměřenou délku řízení považovat za skutečnosti, které odpovídají zákonnému znaku „okolnosti případu“ obsaženému v § 58 odst. 1 tr. zákoníku.

Ke kompenzaci nepřiměřené délky řízení je subsidiárně určen také institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů, který se uplatní v tom případě, že kompenzace poskytnutá v rámci trestního řízení, v němž došlo k nedůvodným průtahům, není dostačující.

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 13.06.2012

**Spisová značka:** 7 Tdo 303/2012

**Číslo rozhodnutí:** 6

**Číslo sešitu:** 1

**Typ rozhodnutí:** Usnesení

**Hesla:** Délka trestního řízení, Mimořádné snížení trestu odnětí svobody

**Předpisy:** § 39 odst. 3 tr. zákoníku
§ 58 odst. 1 tr. zákoníku

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech trestních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*Nejvyšší soud rozhodl o dovoláních podaných obviněnými Ing. O. S., Ing. M. Š. a nejvyšším státním*

*zástupcem v neprospěch těchto obviněných proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 4 To 47/2011, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 4 T 14/2006, tak, že z podnětu dovolání obviněných podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. ohledně těchto obviněných zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 4 To 47/2011, pokud jím byl v rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 4 T 14/2006, ponechán nedotčen výrok o náhradě škody, a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 4 T 14/2006, ve výroku o náhradě škody. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené části rozsudků obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Sám ve věci rozhodl tak, že podle § 265m odst. 2 tr. ř. s přiměřeným užitím ustanovení § 265 tr. ř. se obchodní společnost B. S. C., s. r. o., se sídlem O., L. 1246, s nárokem na náhradu škody směřujícím proti obviněným Ing. O. S. a Ing. M. Š. odkazuje na řízení ve věcech občanskoprávních. Dovolání nejvyššího státního zástupce podané ohledně obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. podle § 265j tr. ř. zamítl.*

**Z o d ů v o d n ě n í :**

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 4 T 14/2006, byli obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. jako spolupachatelé podle § 23 tr. zákoníku společně s obviněnými Ing. J. K., Ing. L. Š. a M. K. uznáni vinnými zločinem podvodu podle § 209 odst. l, odst. 4 písm. a), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku dílem dokonaným a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 tr. zákoníku a odsouzeni podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku každý k trestu odnětí svobody na pět let se zařazením do věznice s dozorem podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku. Dále bylo rozhodnuto o náhradě škody tak, že podle § 228 odst. l tr. ř. jsou všichni obvinění povinni společně a nerozdílně zaplatit obchodní společnosti B. S. C., s. r. o., O., částku 125 979 270 Kč a že podle § 229 odst. 2 tr. ř. se uvedená obchodní společnost se zbytkem nároku na náhradu škody odkazuje na řízení ve věcech občanskoprávních.

Skutek spočíval podle zjištění Krajského soudu v Hradci Králové v podstatě v tom, že obviněný Ing. O. S. jako vedoucí odboru informační soustavy a hlavní účetní býv. státního podniku R. N., společník a jednatel obchodní společnosti Z., spol. s r. o., N., jednatel obchodní společnosti P. L., spol. s r. o., P., a jako fyzická osoba vystupující vůči obchodní společnosti R., a. s., N., pod označením „Sdružení věřitelů“ a obviněný Ing. M. Š. jako ředitel býv. státního podniku R. N., předseda představenstva a generální ředitel obchodní společnosti R., a. s., N., a společník dceřiné obchodní společnosti Z., spol. s r. o., N., společně s obviněným Ing. J. K. jako ekonomickým ředitelem býv. státního podniku R. N., později ekonomickým ředitelem a členem představenstva obchodní společnosti R., a. s., N., a společníkem dceřiné obchodní společnosti Z., spol. s r. o., N., obviněným Ing. L. Š. jako vedoucím ekonomického plánování obchodní společnosti R., a. s., N., společníkem a jednatelem dceřiné obchodní společnosti Z., spol. s r. o., N., a společníkem a jednatelem obchodní společnosti P. L., spol. s r. o., P., a obviněným M. K. jako zástupcem subjektu podnikajícího na základě živnostenského listu pod obchodním názvem M. T. R. n. L., společníkem a jednatelem obchodní společnosti M. K. T., spol. s r. o., R. n. L., a společníkem obchodní společnosti I. M. C. e. – i., s. r. o., P. 7, v souvislosti s privatizací státního podniku R. N. a v souvislosti s jednáním se zahraničním investorem o odkoupení akcií vznikající obchodní společnosti R., a. s., N., po vzájemné dohodě a po zapojení fiktivně zřízené, ovšem právně ani fakticky neexistující obchodní společnosti A. C., s. r. o., P. 7, se záměrem ve svůj prospěch a ve prospěch dalších právnických a fyzických osob odčerpat z obchodní společnosti R., a. s., N., částku ve výši 5 600 000 DEM, tj. 98 368 400 Kč, poskytnutou dne 20. 10. 1993 obchodní společnosti R., a. s., N., zahraniční společností za odprodané akcie, dále se záměrem zajistit si pravidelné a postupné odčerpávání značných finančních částek z prostředků obchodní společnosti R., a. s., N. a zakrýt toto odčerpávání finančních prostředků zorganizovali zpracování fiktivních smluv a dalších dokladů předstírajících obchodně právní vztahy zavazující obchodní společnost R., a. s., N., k peněžitému plnění a za tím účelem v letech 1991 – 1994 v N., P. a P. podepsali fiktivní smlouvy a další navazující doklady specifikované ve výroku o vině pod body a) až p) s tím, že tímto

jednáním způsobili obchodní společnosti R., a. s., N. (od 13. 1. 2000 R-T., a. s., N.), resp. jejímu právnímu nástupci obchodní společnosti B. S. C., s. r. o., O., škodu ve výši 125 979 270 Kč, přičemž dále hrozilo způsobení škody ještě ve výši 128 744 000 Kč.

O odvoláních, která podali obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. proti výroku o vině a dalším výrokům, bylo rozhodnuto rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 4 To 47/2011. Podle § 258 odst. l písm. e), odst. 2 tr. ř. byl rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušen ohledně těchto obviněných ve výroku o trestech a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. byli podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku, § 58 odst. l tr. zákoníku odsouzeni každý k trestu odnětí svobody na jeden rok s tím, že podle § 81 odst. l tr. zákoníku byl výkon trestu odnětí svobody každému z nich podmíněně odložen, podle § 82 odst. l tr. zákoníku byla každému z nich stanovena zkušební doba na jeden rok a podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku bylo každému z nich uloženo, aby podle svých sil nahradil škodu způsobenou trestným činem. Jinak zůstal rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové nedotčen.

Obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. prostřednictvím společného obhájce a nejvyšší státní zástupce ohledně obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. podali v zákonné lhůtě dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze.

Obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. napadli rozsudek Vrchního soudu v Praze především proto, že jím byl ponechán beze změny výrok o jejich vině a výrok o jejich povinnosti k náhradě škody, a dále napadli i výrok o trestech. Odkázali na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. l písm. g) tr. ř. Jejich námitky proti výroku o vině byly v mezích dovolacího důvodu jen v části, v níž vytkli, že výrok o vině je porušením zásady subsidiarity trestní represe zakotvené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Za dovolací důvod lze pokládat také námitky obou obviněných proti výroku o náhradě škody uplatněné z hlediska rozsahu náhrady v tom smyslu, že majetek poškozeného se nakonec naopak zvětšil nezávisle na tom, zda mu předtím vznikla škoda, a dále námitky obviněného Ing. O. S., že do rozsahu náhrady škody byla nesprávně zahrnuta částka 2 976 000 Kč, ohledně které došlo k zániku jeho závazku započtením, a že nárok na náhradu škody neměl být přiznán vzhledem k námitce promlčení, kterou obviněný Ing. O. S. uplatnil již před rozhodnutím Krajského soudu v Hradci Králové. Mimo rámec dovolacího důvodu obvinění uplatnili námitky proti skutkovým zjištěním, která se stala podkladem výroku o vině, proti okruhu použitých důkazů, proti uloženým trestům z hlediska délky řízení, proti postupu řízení při podání obžaloby a při vyhlášení a vyhotovení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové a proti způsobu odůvodnění tohoto rozsudku. Obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. se dovoláními domáhali toho, aby Nejvyšší soud ohledně nich zrušil oba rozsudky a aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší státní zástupce podal dovolání v neprospěch obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. Rozsudek Vrchního soudu v Praze napadl ve výroku o uložení trestů těmto obviněným. Odkázal na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. l písm. h) tr. ř. Vytkl, že nebyly splněny podmínky pro to, aby obviněným byly uloženy tresty odnětí svobody pod dolní hranici sazby, a že Vrchní soud v Praze opřel své rozhodnutí o důvody, které nelze považovat za „okolnosti případu“ ani za „poměry pachatele“ ve smyslu § 58 odst. l tr. zákoníku. Poukázal na závažnost spáchaného trestného činu, zejména na sofistikovaný způsob jeho provedení a na vysokou škodu, která nebyla reparována. Namítl, že Vrchní soud v Praze nesprávně aplikoval toto ustanovení, zvláště když obviněným uložil tresty snížené pod dolní hranici sazby dokonce v minimální výši, navíc s podmíněným odkladem jejich výkonu a s minimální délkou zkušební doby. Uvedl, že ke kompenzaci nepřiměřené délky řízení je především určen institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 13 odst. l, § 31a zákona č. 82/1998 Sb. Nejvyšší státní zástupce se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Vrchnímu soudu v Praze věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud z podnětu podaných dovolání, pokud se opíraly o námitky zakládající zákonné dovolací důvody, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadený rozsudek i předcházející řízení a shledal, že dovolání obviněných jsou důvodná ve vztahu k rozhodnutí o náhradě škody a že dovolání nejvyššího státního zástupce není důvodné.

K dovolání nejvyššího státního zástupce

Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat mimo jiné tehdy, jestliže obviněnému byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. byli uznáni vinnými dílem dokonaným a dílem nedokonaným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. a), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. Na tento trestný čin je v § 209 odst. 5 tr. zákoníku stanovena sazba odnětí svobody od pěti let do deseti let. Obviněným byly uloženy podmíněné tresty odnětí svobody ve výměře jednoho roku, tedy pod spodní hranicí zákonné trestní sazby. Stalo se tak podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Podle tohoto ustanovení má-li soud vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici sazby tímto zákonem stanovené.

Ustanovení § 58 tr. zákoníku je nazváno „Mimořádné snížení trestu odnětí svobody“. Z toho logicky vyplývá, že okolnosti případu nebo poměry pachatele musí být alespoň v nějakém směru neobvyklé a výjimečné do té míry, že ani trest na samé spodní hranici sazby není způsobilý vyjádřit jejich význam.

Námitky nejvyššího státního zástupce proti výroku o trestu, který byl uložen pod dolní hranici sazby, jsou podřaditelné pod ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. pouze potud, pokud se v nich tvrdí, že uložení trestu pod dolní hranici sazby se neopírá o důvody spadající pod pojem „okolnosti případu“ nebo pod pojem „poměry pachatele“, obojí výjimečné v takové míře, že ani spodní hranice sazby nemůže vyjádřit jejich význam. S těmito námitkami lze souhlasit jen v tom, že důvody, které měl Vrchní soud v Praze k aplikaci ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku, nemají žádný vztah k pojmu „poměry pachatele“. Tyto důvody však lze zahrnout pod pojem „okolnosti případu“.

V posuzované věci se důvodem aplikace ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku stala nepřiměřeně dlouhá doba řízení, která byla podle Vrchního soudu v Praze porušením základního práva obviněných na projednání věci bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), resp. práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) s tím, že toto porušení bylo třeba kompenzovat zmírněním trestů oproti tomu, jak by jim byly uloženy, pokud by se o nich rozhodovalo v řízení nezatíženém průtahy. Podle Vrchního soudu v Praze byl zásah do uvedených práv obviněných tak závažný, že ho nemohlo kompenzovat ani uložení trestů na dolní hranici trestní sazby.

Jen přípravné řízení, zahájené v roce 1994 a ukončené podáním obžaloby dne 29. 7. 2004, trvalo deset let. Řízení před soudy do skončení trestního stíhání dne 8. 9. 2011 trvalo dalších sedm let. Veškeré průtahy jdou na vrub orgánů činných v trestním řízení. Obvinění na nich neměli vinu, zejména ne v podobě nějakého obstrukčního jednání či jiného svévolného ztěžování či dokonce maření průběhu řízení. Délka trestního stíhání dosahující sedmnácti let je sama o sobě extrémním případem. Trestní stíhání se týkalo složité materie a bylo vedeno proti pěti obviněným, avšak okruh dokazovaných skutečností a rozsah prováděných důkazů v podstatě nijak nevybočily z obvyklého rámce případů závažné majetkové kriminality v hospodářské činnosti obchodních společností. Komplikovaností věci ani rozsahem dokazování nelze délku řízení přesvědčivě vysvětlit či zdůvodnit. V této spojitosti je třeba poznamenat, že nebylo dotčeno jen základní právo obviněných na projednání věci bez zbytečných průtahů, resp. právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, ale také

základní právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života (čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), neboť obvinění byli po extrémně dlouhou a tudíž nepřípustnou dobu vystaveni traumatizujícímu vlivu probíhajícího trestního stíhání a nejistotě, která z toho vyplývala pro jejich soukromý a rodinný život.

Za tohoto stavu, kdy byla základní ústavně garantovaná práva obviněných dotčena extrémně nepřiměřenou délkou řízení, se Nejvyšší soud ztotožnil s Vrchním soudem v Praze v tom, že míru tohoto porušení základních práv není způsobilý efektivně kompenzovat trest na dolní hranici sazby stanovené v § 209 odst. 5 tr. zákoníku. Jde o trest odnětí svobody ve výměře pěti let, který je ze zákona nepodmíněný. Takový trest není žádnou skutečnou kompenzací. Uvedený trest, byť za velmi závažnou trestnou činnost, pokud je uložen s odstupem sedmnácti let, je jen holou represí uplatněnou v situaci, v níž je vztah trestného činu a trestu zeslaben tak, že nepodmíněný trest odnětí svobody sotva může mít nějaký rozumný účel. Nic na tom nemění ani namítaná závažnost trestného činu včetně okolnosti, že nebyla reparována vysoká škoda způsobená trestným činem. Kompenzace nepřiměřené délky řízení je především ústavním postulátem, což vyplývá z toho, že jde o kompenzaci za zásah do ústavně garantovaných základních práv. Tomu musí být podřízen také výklad ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku, jehož prostřednictvím lze naznačené kompenzace dosáhnout. Proto pokud toto ustanovení váže mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici sazby na „okolnosti případu“, lze mezi tyto okolnosti zařadit i mimořádně nepřiměřenou délku řízení. Pojem „okolnosti případu“ podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku není totožný s pojmem „okolnosti, za kterých byl čin spáchán“ podle § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a nutno také dodat, že jej nelze ztotožňovat s pojmem „případ“ ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Vyvstává-li nutnost kompenzovat extrémně nepřiměřenou délku řízení, Nejvyšší soud považuje za plně přijatelné opřít mimořádné snížení trestu odnětí svobody o zákonné hledisko vymezené v § 58 odst. 1 tr. zákoníku jako „okolnosti případu“. Ostatně ustanovení § 39 odst. 3 tr. zákoníku výslovně ukládá soudu přihlédnout při stanovení druhu a výměry trestu mimo jiné k době, která uplynula od spáchání trestného činu a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu. Není tedy důvodu vylučovat výrazný časový odstup od spáchání činu a nepřiměřenou délku řízení z okruhu skutečností, které spadají pod zákonný znak „okolnosti případu“ ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Pokud Vrchní soud v Praze zmínil také řádný život obviněných v době po spáchání činu, jde rovněž o jedno z dílčích hledisek pro ukládání trestu podle § 39 odst. 1 tr. zákoníku („chování pachatele po činu“). Proto lze způsob života obviněných v době po činu hodnotit v rámci okolností případu tak, že v dané věci nebrání mimořádnému snížení trestu pod dolní hranici sazby.

Vrchní soud v Praze rozhodl o mimořádném snížení trestů odnětí svobody pod dolní hranici sazby z důvodů, které odpovídaly „okolnostem případu“ ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Námitkám, které proti tomu uplatnil nejvyšší státní zástupce, nemohl Nejvyšší soud přisvědčit.

Nedůvodné jsou také námitky nejvyššího státního zástupce v tom smyslu, že ke kompenzaci nepřiměřené délky řízení je především určen institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. Uvedený institut rozhodně není určen ke kompenzaci za nepřiměřenou délku řízení „především“, ale přichází v úvahu v tom případě, že kompenzace není poskytnuta v rámci řízení, v němž došlo k nedůvodným průtahům. Nejvyšší státní zástupce svými námitkami ve skutečnosti prezentoval názor, podle kterého lze v trestním řízení při přezkumu rozhodnutí pominout zjištěné pochybení, ponechat rozhodnutí bez nápravy a odkázat obviněného na institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle citovaného zákona. Tento názor pokládá Nejvyšší soud za nepřijatelný. K nápravě vad musí dojít primárně v řízení, v němž k nim došlo, neboť tím se naopak předchází odpovědnosti státu za újmu způsobenou vadným výkonem veřejné moci.

Další námitky nejvyššího státního zástupce, zvláště pokud se týkají výměry uložených trestů odnětí

svobody, podmíněného odkladu jejich výkonu a délky zkušební doby, mají vztah jen k otázce přiměřenosti trestů, nejsou dovolacím důvodem a Nejvyšší soud k nim nepřihlížel.

Nejvyšší soud proto nedůvodné dovolání nejvyššího státního zástupce, podané ohledně obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š., podle § 265j tr. ř. zamítl.

K dovolání obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š.

Nejvyšší soud se zevrubně vypořádal i s dovolacími námitkami obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. Konstatoval mimo jiné, že ačkoli soudy se velmi pečlivě vypořádaly s otázkou viny obviněných, při rozhodování o náhradě škody postupovaly naprosto nepřezkoumatelným způsobem a učinily závěry, které nelze akceptovat. Z velmi kusého a zcela nedostatečného odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové je patrno jen to, že náhrada škody byla přiznána právnímu nástupci poškozené obchodní společnosti R., a. s., N., ve výši korespondující s výší škody zjištěné ve výroku o vině. V rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové nejsou žádná zjištění, která by Nejvyššímu soudu umožňovala vypořádat se s namítanými důvody, pro které povinnost k náhradě škody neměla být obviněným uložena v uvedené výši, neboť tato výše byla podle jejich námitek dotčena okolnostmi, které nastaly po spáchání činu. Jde o námitku obviněných, že majetek poškozeného se i přes případné předchozí způsobení škody naopak zvětšil v souvislosti s ukončením leasingové smlouvy uvedené v bodě i) výroku o vině, dále o námitku obviněného Ing. O. S., že do výše 2 976 000 Kč jeho závazek zanikl cestou započtení. Vrchní soud v Praze jen povšechně označil výrok o náhradě škody za správný, aniž se rozsahem uložené povinnosti k náhradě škody dále zabýval z hlediska námitek, které tento rozsah zpochybňovaly. Evidentně nepodložená je námitka obviněného Ing. O. S. týkající se promlčení nároku na náhradu škody. Poškozená obchodní společnost R., a. s., N., uplatnila nárok na náhradu škody podáním ze dne 19. 1. 1995 (č. l. 920 až 924 spisového svazku IV), tedy z hlediska promlčecí doby včas (§ 263 odst. 3 zák. práce ve vztahu k obviněným, pokud byli její zaměstnanci, resp. § 106 odst. l, 2 obč. zák. ve vztahu k obviněným, pokud nebyli její zaměstnanci). Jestliže již jednou takto uplatněný nárok na náhradu škody případně znovu uplatňovaly nástupnické obchodní společnosti, nemá to pro posouzení otázky promlčení žádný význam. Rozhodnutí o náhradě škody nicméně nemohlo obstát, protože se nevypořádalo s námitkami zpochybňujícími rozsah náhrady.

Nejvyšší soud pokládal za nutné připomenout, že soudy si náležitě neujasnily, podle kterého hmotně právního předpisu se náhrada škody posuzuje. Pouze nepřímo lze usuzovat, že soudy rozhodly o náhradě škody podle občanského zákoníku, byť to žádný z nich výslovně nekonstatoval. Aplikaci občanského zákoníku nasvědčuje to, že všem obviněným byla povinnost k náhradě škody uložena společně a nerozdílně. Jde o solidární odpovědnost za škodu podle § 438 odst. l obč. zák. Ve spise (č. l. 1043 až 1050 spisového svazku IV) však jsou založeny manažerské smlouvy obviněných Ing. J. K., Ing. L. Š. a Ing. M. Š. uzavřené s poškozenou obchodní společností tak, že obvinění jsou v nich označeni jako „zaměstnanci“, což ukazuje na to, že vykonávali své manažerské funkce v pracovním poměru s poškozenou obchodní společností. Vyloučit nelze ani to, že v pracovním poměru u poškozené obchodní společnosti byl zaměstnán také obviněný Ing. O. S. Pokud obvinění skutečně měli postavení zaměstnanců poškozené obchodní společnosti, znamenalo by to, že škodu způsobili této společnosti při výkonu zaměstnání nebo v přímé souvislosti s ním. Z toho by pak vyplývalo, že za škodu odpovídají podle zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, účinného v době, kdy vznikla škoda. V takovém případě je právním základem odpovědnosti za škodu v případě obviněných, kteří byli zaměstnanci poškozené obchodní společnosti, ustanovení § 172 odst. l cit. zákona a rozsah náhrady se řídí ustanovením § 179 odst. 1 cit. zákona, přičemž podle § 179 odst. 5 cit. zákona přichází v úvahu pouze dělená odpovědnost obviněných, a nikoli solidární odpovědnost, kterou zákoník práce nepřipouští ani jako výjimku, a to bez ohledu na okolnost, že obvinění způsobili škodu jako spolupachatelé trestného činu. Z hlediska rozsahu, v němž bylo možné každému z obviněných uložit povinnost k náhradě škody, tedy nemůže výrok o náhradě škody obstát již proto, že všem obviněným byla tato povinnost uložena podle zásad solidární odpovědnosti, ačkoli to zřejmě

bylo vyloučeno tím, že obvinění Ing. J. K., Ing. L. Š., Ing. M. Š. a Ing. O. S. jako zaměstnanci způsobili škodu zaměstnavateli zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, takže vůči nim měla být uplatněna dělená odpovědnost.

Napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze, pokud jím byl ponechán nedotčen výrok o náhradě škody, a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ve výroku o náhradě škody jsou rozhodnutími, která spočívají na „jiném nesprávném hmotně právním posouzení“ ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak ho uplatnili obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. zrušil ohledně těchto obviněných jak napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze, pokud jím zůstal nedotčen výrok o náhradě škody, tak rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ve výroku o náhradě škody. Současně Nejvyšší soud zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad. Nakonec Nejvyšší soud odkázal obchodní společnost B. S. C., s. r. o., O., jako právního nástupce poškozené obchodní společnosti s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Pro meritorní rozhodnutí o náhradě škody neměl Nejvyšší soud v dosavadních zjištěních soudů prvního a druhého stupně potřebný podklad. Nepřicházelo v úvahu, aby Nejvyšší soud přikázal některému z nižších soudů nové projednání a rozhodnutí věci, protože za situace, kdy byl ponechán v právní moci výrok o vině a výrok o trestu, je vyloučeno konat další trestní řízení jen o náhradě škody.

Pro úplnost Nejvyšší soud zdůraznil, že zrušení výroku o náhradě škody se týká jen výroku podle § 228 odst. 1 tr. ř. a podle § 229 odst. 2 tr. ř. Výrok, jímž bylo v rámci uložení podmíněných trestů odnětí svobody obviněným podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku uloženo, aby podle svých sil nahradili škodu způsobenou trestným činem, zůstal rozhodnutím Nejvyššího soudu nedotčen.